

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Verior opinio. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

A sola potentia trahit operatio ratio nem vitalis.

posse operationem produci: lumen autem gloriæ, siue habitus, siue qualitas illa à visione distincta non est principium visionis, prout operatio vitalis est, quia hoc solum habet visio ab intellectu: quod vero sit clara, & talis obiecti, habet à lumine: ergo illius virtutem Deus per se ipsum supplere potest. Neque enim quævis forma inhærens intellectui, aut facultati cognoscenti, vt habitus, seu species est principium cognitionis, quatenus operatio vitalis est: hæc namque qualitates ab extrinseco adveniunt, nec naturæ sunt ipsi viuenti, sicut est facultas cognoscentis, aut appetens: quare ab his facultatibus provenit ratio vitalis in operatione, non ab alijs qualitatibus.

Probat se cundo. Capreol.

Deinde probatur, Deus potest supplere virtutem speciei intelligibilis, imo Capreolo, & alijs suæ opinionis contententibus, de facto essentia diuina substituitur in locum speciei impressæ, quæ alias inest intellectui ad eliciendam visionem, potest etiam Deus mouere voluntatem sine habitu caritatis, & sine alia qualitate à dilectione distincta: ergo potest virtutem quoque luminis ad eliciendam visionem supplere.

6

His rationibus non modo probatur, à solo Deo cum intellectu nostro posse produci visionem essentia diuinæ, quatenus qualitas quædam est, quæ non reddat hominem videntem, hoc enim Doctores prioris sententiæ concedunt: sed etiam prout visio est, & reddit intellectum videntem. Porro, vt late ostendimus in 1. 2. q. 3. art. 2. non recte inter se coheret ea, quæ Doctores prioris sententiæ docent, nempe posse visionem à solo Deo cum intellectu produci, ita tamen vt ipsum non reddat videntem, si enim est visio, non potest non effectum suum formalem subiecto, videlicet intellectui tribuere: effectus autem est esse videntem. Quod si hunc effectum non tribuit, signum euidentis est, quæratem illam non esse visionem, sed aliquid aliud.

Argumenta soluntur.

Ex dictis autem solum manet prius argumentum prioris sententiæ. Ad posterius vero respondeo, quamuis Deus suppleret efficacitatem luminis, esseque principale agens visionis: intellectus vero solum esset instrumentarium: nihilominus visio non denominat & principaliter Deum sed intellectum: quinimo nullo modo Deum videntem redderet, aut denominaret: nam & modo non dicitur Deus videns, cum tamen sit causa visionis; neque solum non principaliter, sed neque vlllo modo dicitur videns; ex eo igitur, quod esset principale agens, non denominaretur præcipue à visione; omnino enim accidentarium est, vt agens aliquod denominetur ab actione, esse principale, vel tantum instrumentarium; tamen interdum principale præcipue dominetur. In operatione enim immanenti hoc est peculiariter obseruandum, vt solum agens illud ab operatione denominetur, in quo ipsa operatio recipitur, siue operatio immanens sit formaliter productio, siue sit qualitas, & actio solum (vt aiunt) grammaticalis; hoc itaque genus actionis solum denominat habentem, non producentem; atque adeo in eo casu, etiam si Deus esset principale agens visionis, ab ea non denominaretur, sed solum intellectus, quæ esset nihilominus agens instrumentarium; eo quod esset subiectum illius.

Transseuntis denominant agens, sed non omnes.

In transseuntibus vero aliter accidit; nam illæ actiones denominare solent agentia in quibus nõ

manent, licet interdum non omnia, sed proxima, & propria; veluti generatio, qua vnus homo alium generat quæ est origo viuentis à viuenti, à principio coniuncto in similitudinem naturæ, non denominat Deum, quamuis præcipuus auctor illius sit, non tamen proprius, & proximus; sed solum denominat hominem; hoc vero contingit, quod actio connotat peculiarem aliquem respectum, & modum operandi vnus causæ, potius quam alterius; vt in exemplo adducto manifestum est; quo fit, vt homo productus ab homine, & à Deo non dicatur genitus à Deo, nec filius illius, sed ad hominem cuiusque filius proprie nuncupetur.

8

ARTICVLVS VI.

Vtrum videntium Dei essentiam vnus alio perfectius videat?

AD Sextum sic proceditur. Videtur, quod videntium essentiam Dei vnus alio perfectius non videat. Dicitur enim 1. Ioan. 3. Videbimus eum sicuti est, sed ipse vno modo est. Ergo vno modo videbitur ab omnibus. Non ergo perfectius & minus perfecte.

60
A. d. p. 40. q.
2. art. 4. q. 3.
contr. c. 50.

2. Præterea, August. dicit in 1. 83. quæst. quod vnam rem non potest vnus alio plus intelligere. Sed omnes videntes Deum per essentiam, intelligunt Dei essentiam. Intellectu enim videtur Deus non sensu: vt supra habitum est. Ergo videntium diuinam essentiam vnus alio non clarius videt.

Lib. 83. quæst.
132. in pri.
100. 4.
Art. 3. huius
quæst.

3. Præterea. Quod aliquid altero perfectius videatur, ex duobus contingere potest: vel ex parte obiecti visibilis: vel ex parte potentia visiva videntis. Ex parte autem obiecti: per hoc quod obiectum perfectius in vidente recipitur, scilicet secundum perfectiorem similitudinem, quod in proposito locum non habet. Deus enim non per aliquam similitudinem, sed per eius essentiam præsens est intellectui essentiam eius videnti. Relinquitur ergo quod si vnus alio perfectius eum videat; quod hoc sit secundum differentiam potentia intellectiva. Et ita sequitur, quod cuius potentia intellectiva naturaliter est sublimior, clarius eum videat. Quod est inconueniens, cum hominibus promittatur in beatitudine æqualitas Angelorum.

Sed contra est, quod vita æterna in visione Dei consistit: secundum illud Ioan. 17. Hæc est vita æterna, & c. Ergo si omnes æqualiter Dei essentiam vident in vita æterna, omnes erunt, æquales: cuius contrarium dicit Apost. 1. Cor. 15. Stella differt à stella in claritate.

Respondeo dicendum, quod videntium Deum per essentiam vnus alio perfectius eum videbit. Quod quidem non erit

erit per aliquam Dei similitudinem perfectiorem in vno quam in alio: cum illa visio non sit futura per aliquam similitudinem, vt ostensum est. Sed hoc erit per hoc, quod intellectus vnus habebit maiorem virtutem seu facultatem ad videndum Deum, quam alterius. Facultas autem videndi Deum non competit intellectui creato secundum suam naturam, sed per lumen gloriæ, quod intellectum in quadam deiformitate constituit, vt ex superioribus patet. Vnde intellectus plus participans de lumine gloriæ perfectius Deum videbit. Plus autem participabit de lumine gloriæ, qui plus habet de charitate: quia vbi est maior charitas, ibi est maius desiderium. Et desiderium quodammodo facit desiderantem aptum, & paratum ad susceptionem desiderati. Vnde qui plus habebit de charitate, perfectius Deum videbit & beator erit.

Ad primum ergo dicendum, quod cum dicitur, videbimus eum sicuti est: hoc aduerbium, sicuti, determinat modum visionis ex parte rei visæ: vt sit sensus: videbimus eum ita esse sicuti est: quia ipsum esse eius videbimus, quod est eius essentia. Non autem determinat modum visionis ex parte videntis: vt sit sensus, quod ita erit perfectus modus videndi; sicut est in Deo perfectus modus essendi.

Et per hoc etiam patet solutio ad secundum. Cum enim dicitur, quod rem vnus alio melius non intelligit, hoc habet veritatem, si referatur ad modum rei intellectæ, quia quicumque intelligit rem esse aliter, quam sit, non vere intelligit: non autem si referatur ad modum intelligendi: quia intelligere vnus est perfectius, quam intelligere alterius.

Ad tertium dicendum, quod diuersitas videndi non erit ex parte obiecti: quia idem obiectum omnibus presentabitur, scilicet Dei essentia: nec ex diuersa participatione obiecti per differentes similitudines, sed erit per diuersam facultatem intellectus, non quidem naturalem, sed gloriofam, vt dictum est.

Notatio circa textum articuli.

Conclusio est: iuxta mensuram charitatis, hoc est meritorum, & sanctificationis in hac vita, vnus alio melius Deum videbit. Est satis certa Theologis, tamen nonnullæ sint circa eam difficultates, quæ sequenti disp. examinandæ sunt. Sed antequam ad eam accedamus, hic obiter ex doctrina art. 2. paucis explicandum est, quid velit Doctor Angelicus, cum asserit, inæqualitatem visionum Dei in Beatis non provenire ex diuersitate specierum, per quas Deus videatur, sed luminis, quod non eodem modo Beatis communicatur. Hic ergo non negat speciem impressam, ex parte intellectus

ad videndum, quam probabimus esse lumē ipsum: sed speciem: qua prius visa Deus videatur, vt disp. 39. explicauimus; atque hac ratione merito negat, Deum inæqualiter à Beatis videri, ex eo quod inæquales forment species ipsius Dei, quæ prius visæ, faciant Deum videri: per has enim Deus non videtur, vt late ibi etiam probauimus. Tota igitur ratio inæqualitatis provenit ex parte luminis, quo instruitur intellectus, vt visionem eliciat: nam secundum quod varie lumine ipso roboratur, varie etiam visionem elicit, vt sequenti disp. cap. 2. fusius ostendemus.

DISPVT. XLVII.

An Deus æque à Beatis videatur.

Statuitur contra hereticos Catholica veritas. c. 1.

Expenduntur tres alij Scripturæ loci, quibus hac eadem veritas probari solet. cap. 2.

Quid patres sentiant de parabola operariorum Matthei 20. cap. 3.

Explicatur parabola ex propria sententia, & satisficit argumento Iouiniani. c. 4.

Primum argumentum contra doctrinam Catholicam soluitur. cap. 5.

Diluitur argumentum contra eandem doctrinam. c. 6.

CAPVT I.

Statuitur contra hereticos Catholica veritas.

Hæresis fuit Iouiniani, vt scribit Hieron. lib. 2. contra ipsum, asserentis, paria esse omnia præmia Beatorum & merita; ac proinde Deum perfectius ab vno, quam ab alio non videri. Sic ille docuit tempore Siricij Papæ, vt testantur Alphonfus de Castro aduersus hæreses verbo, Beatitudo hæresis 7. & Sanderus lib. 7. de visibili monarchia hæresis 87. nam, vt ait idem Alphonfus, sub Damaso fuit monachus, sub Siricio monachatum reijciens, prædictum errorem docuit: an vero idem senserit de æqualitate peccatorum, dicemus in 1. 2. quæst. 73. art. 2. Damnatus est hic error in Concilio Thelensi sub Siricio Papa in epistola Concilij ad ipsam, quæ est 81. inter epistolas Ambrosij, qui huic interfuit Concilio: & in Concilio Florent. sub Eugenio 4. sessione vltima in literis vnionis fuit quoque Catholica veritas definita: videlicet iuxta meritum distinctionem varie etiam Dei essentiam à Beatis videri: quomodo autem in ipsa indiuidua visione varietas hæc possit assignari, cap. vlt. plenius explicabitur.

Contra Iouinianum scripserunt ex Patribus optime Hieron. in eo dialogo, & August. lib. de sancta virginitate. ex recentioribus autem Alphonfus de Castro loco citato: eiusque errorem multis Scripturæ testimonijs refellit Hieronymus, ex quibus alios adducemus.

Primus locus sit Qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet: vbi abundans præmij retributio abundanti merito responderet, & minor minori.

Secundus locus Vnicuique autem nostrum ita dedit, gratia secundum mensuram donationis Christi: vbi non est dubium Apostolum loqui de varijs donis gratiæ, quæ Christus, prout sibi placuit, tanquam eaput, membris suæ Ecclesiæ distribuit: nec omnibus idem omnino munus communicauit; sed vt inquit